

Sydhavsvøerne lokker med vin, cider og originaler

Fyld bilen og tag på syvdages krydstogt i Smålandshavet mellem småøerne Fejø, Femø og Askø-Lilleø fra havnene Kragensås og Bandholm på Lolland.

POOL HUSTED (TEKST)

MORTEN LANGKILDE (FOTO)

Fejø-boere er fejbattinger

Fejø. Solen bager løs fra en skyfri himmel, og vi sidder på terrassen ved en lille træhytte og nyder udsigten ud over vinmarkerne med et glas hvidvin. Det er ren middelhavsstemning.

Vinen hedder imidlertid Gåsetod og er fremstillet på solaristruen, som klarer sig godt i et køligere klima, og hytten ligger på vingården Hideaway på Fejø i Smålandshavet mellem Sydsjælland og Lolland-Falster.

Vi er på krydstogt i Smålandshavet, også kaldet Smålandsfarvandet, mellem øerne Fejø, Femø og Askø-Lilleø. For 730 kroner kan fem personer medbringe bil sejle mellem de tre øer i syv dage fra havnene Kragensås og Bandholm på Lolland med rederiet Lolland Frægefart. Sammen med Lollands nordkyst sælger øerne forskellige pakkerrejser under navnet Ablemørene.

»Projekt Ablemørene skal knytte øerne sammen. Pakkerejserne indeholder oplevelser og ophold og er alternativer til de store lollandske pommes frites-resorts. Vi er mere autentiske med masser af grønne producenter«, fortæller Hideaways ejer Karin Hvidtfeldt Christiansen, der grundlagde vingårdsprojektet i 2003 med sin nu afdøde mand, Michael Gundersen.

Karin Hvidtfeldt Christiansen samarbejder med en tysk vinnemager, Jens Heinemeyer, og hendes vine serveres

på københavnske restauranter som Kiin Kiin.

»I år producerer vi 7.500 flasker. I international sammenhæng er det ikke meget, men vores mål er ikke at blive størst herhjemme, men at lave god vin«, siger Karin Hvidtfeldt Christiansen.

Foruden at smage på vin og spise på Traktørstedet kan besøgende overnatte i tre hytter og vandtæ frit rundt blandt 4.500 vinstokke eller besøge Hideaways figen-arboret med 70 forskellige figentræer, bl.a. noire de caromb og den mere kendte bornholmerfigen.

Hvis man i stedet for vin foretrækker cider, må man forlade Vesterby og søge østpå til Sletteren via Fejøs anden by, som meget logisk hedder Østerby.

I 28 år var Jeppe Gents embedsmand i EU, men med en opvækst på fasinge havde han frugt i generne og tog et 14-dages ciderkursus i Frankrig for at lære om den gærede æble-

most. I 1999 forsøgte Jeppe Gents sig på nabooen Femø, men da der blev

en plantage ledig på Fejø, slog han til, og siden 2014 har der næsten været tale om et fuldtidsjob med Fejø Cider.

»Alt kan gro på Fejø lige fra morbær og ferskner til ciderebler og poiréparer. Poiré fremstilles på samme måde som cider, blot med parer. I år forventer vi at producere 20.000 flasker cider og 1.000 flasker poiré foruden æblemost, eddiker og cidereddikesirup«, fortæller producenten.

Gris og cider går ifølge Jeppe Gents godt sammen, og hans livret er revslaw med bagte kartofler og colerlaw skyller ned med de lillige æbletråber.

Jeppe Gents og Karin Hvidtfeldt Christiansen er begge tilflyttere, og det samme er Elsa Maria Angen, som driver Fejø Økologiske Skovhave ikke langt fra Hideaway, men de opfatter sig alle tre som fejbattinger, som ligger og faldstringer tidligere lidt

FAKTA

Fejø

Behøere: 461
Areal: 16 km²
Byer: Vesterby og Østerby.
Flere oplevelser: Ro Naturcamp og Dybhvig Café.
Færge: Fra Kragensås på Lolland. Overtarts tid 15 minutter.
Service: Dagligvarehandel, spisesteder, læge og skole.

Kilde: Sammenslutningen af Danske Småøer

nedladende kaldte Fejø-boerne. En bating er en endnu ikke flyvefærdig fugleunge, men også betegnelsen for en hjemmefødding, som aldrig har haft næsen uden for sin egen rede.

Elsa Maria Angen tager ikke øgenavnet så tungt, for som hun siger: »Jeg er ikke lidt gal, men helt gal, but I love it«.

Det oplever man på et besøg i Elsa Maria Angens skovhave, hvor alt kan spises:

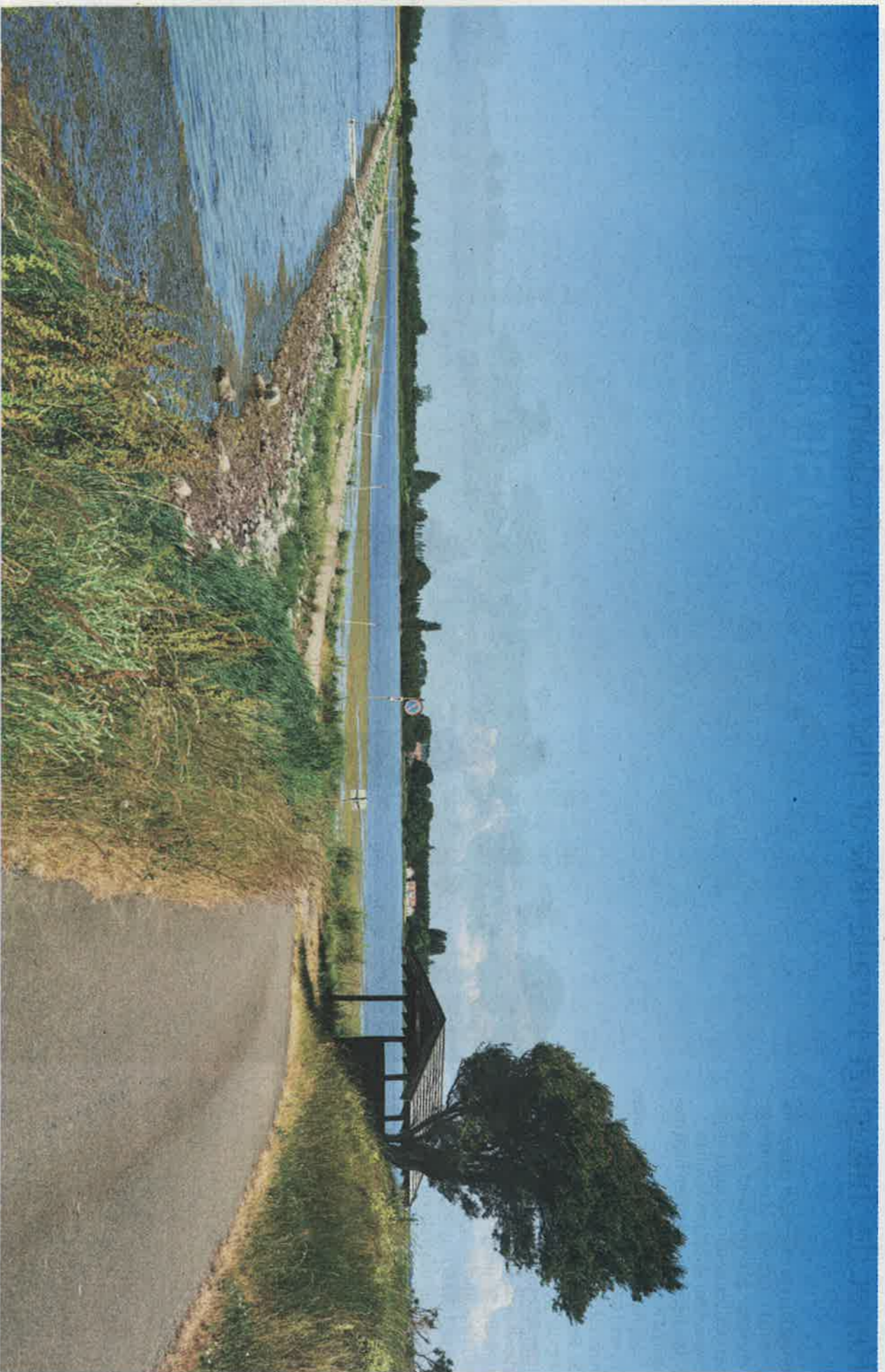
»I virkeligheden er skovhaven verdens ældste form for landbrug, vi kan leve af frugt og afgrøder på 500 kvadrater. Hvorfor gør vi det så ikke og redder kloden? Jeg er opvokset med grøntsager, for min mor var italiener. Vi har det hele på Fejø, vi er faktisk et Little Italy. Mine 3.000 kvadrater skovhave burde egentlig hedde Fejø Madskov«.

I haven er der 250 spiselige planter og 100 urter. Elsa Maria Angen forstår at sælge ideen om en skovhave, og denne skribent overvejer at sætte udelukkende på spiselige planter i den nyindkøbte kolonihave.

poul.husted@poi.dk

REJSEDEKLARATION

Politikens krydstogt var betalt af VisitLolland-Falster. Bureaulet har ikke haft indflydelse på artiklens indhold.

■ Askø og Lilleø er forbundet med en dæmning. På Lilleø startede mad- og vinentusiaster som Claus Meyer et vineventyr.

Æbleøernes lillebror har lokal hvidvin på hylderne

Askø-Lilleø. En halv time tager det færgeren 'Askø' at bringe os fra Bandholm til Askø, hvor Lisa Mulvad tager imod. Hun har »dobbelt statsborgerskab«, for hun bor på Østerbro, men har hus på Askø, som også er b&b og den eneste overnatningsmulighed, bortset fra hvis man har lejet et sommerhus eller ligger i telt eller i et af de to sheltre Askepot og Lillepot.

Lisa Mulvad er født i Maribo, men kan spore sin Askø-slægt tilbage til år 1700: »Men vores ældste familiegrav på kirkegården er Niels Skov Olsens, som var gård ejer og levede fra 1819 til 1896.«

Levende familiemedlemmer betolker stadig øen, og som erhvervspsykolog kan Lisa Mulvad arbejde en stor del af tiden på øen, som fik fiber-net i 2014.

En hurtig internetforbindelse holder små øer i live, og det samme gør dagligvarerhandel med varer fra lokalområdet.

Maria Kongsgård Frandsen bor i Haslev, arbejder på et apotek i København og er som sommerhusejer formand for Askø's Købmandshandel på Kønedevej:

»I ugerne 26-31 har vi åbent alle syv dage fire timer eller mere. Om vinteren fire dage i ugen. Mit job er at sørge for, at der altid står én bag disken.«

Foruden et righoldigt udvalg af madvarer står der lokal most og vin på hylderne, som for en stor dels ved-

■ En landhandel må enhver ø have for at overleve. Askø Andels Købmandsforening drives af frivillige. Formand og sommerhusejer Maria Kongsgård Frandsen sørger for, at vagtstjerne fyldes ud.

■ Lilleø Vins første vinmarker blev etableret i 2006. De tre vine er navngivet efter familie-medlemmerne Elvira, Arwen og Emmy. Skum er mousserende og lavet på riesling.

kommande er produceret på Lilleø, der er forbundet med Askø med en 700 meter lang dæmning.

Kendte gastronomientusiaster som Claus Meyer, Anders Selmer og René Redzepi plantede i 2006 vinstokke på Lilleø for at skabe grobund for den bedste hvidvin i Norden. I dag drives Lilleø Vin af Claus Meyer og familien Saunte:

»Vi leverer både til lokale restauranter og til københavnske. Du skal

FAKTA

Askø-Lilleø

Behøvere: 40
Areal: Askø 2,8 km² og Lilleø 0,8 km²
Byer: Askø By.
Flere oplevelser: Kirken, stranden, ved Østerhoved og Trampensten.
Færge: Daglig forbindelse til Bandholm på Lolland. Overfartstid 30 minutter.
Service: Dagligvarerhandel.

Kilde: Sammenslutningen af Danske Småøer

smage Arwen, som er opkaldt efter Redzepis datter og lavet på druerne sauvignon blanc, riesling, pinot gris og solarisk, siger Adam Saunte og tilføjer, at den i sin tid blev serveret på restaurant Noma.

Vinen smager kongeligt, og dronning Margrethe smagte den under sit besøg sidste år. Vi andre kan følge os lidt som økonger efter smagningen.

poul.husted@pola.dk

Her er der hilsepligt. For alle. Ikke at hilse anses for uforkammet

Femø. Efter at have sejlet tilbage fra Fejø til Krageas med motorfærgen 'Christine' går vi om bord på søsterfærgen 'Femø Sund' og søger op på broen, hvor skibsfører Stephan Schjerbeck har sat kursen mod havnen på Femø.

»Jeg har sejlet på ruten i halvandet år, men har besjlet de syv verdenshave med tankskibe og krydstogtskibe. For fem år siden fik jeg en søn, og jeg ville gerne have mere tid med ham, ikke som med de store, som jeg sjældent så, fordi jeg var på havet«, fortæller Stephan Schjerbeck.

'Femø Sund' er også beredskabsfærgen, hvilket betyder, at hun skal kunne sejle ud til alle de tre øer med ambulance og brandvæsen.

Det bliver der heldigvis ikke brug for, og vi ankommer helskindet til Femø, hvor vi skal på cykeltur med øguide Annelise Svendsen, som venter på kajen.

Det første, Annelise Svendsen lærer os, er, at der er hilsepligt, uanset om man er i bil, på cykel eller gåben. Ikke at hilse anses for uforkammet.

Femø er mest kendt for kvindbevægelsens sommerlej, men det andet, vi lærer, er, at kvindelejren ikke bruges i markedsføringen, for kvinderne gider ikke have fotografere de turister løbende, men deltager ellers aktivt i øliver.

For det tredje udtales ønavnet Fem-ø – altså ikke som i ordet 'ø', men som tallet 'fem'.

»Femø er formet som Afrika bortset fra størrelsen, og så er det op på cyklerne og ud ad Kongevejen, som blev anlagt i forbindelse med Christina X's besøg«, fortæller Annelise Svendsen, der er født på øen og kan spore sin families øhistorie tilbage til 1600-tallet. Hun har også en personlig vinkel på kongebesøget:

»Min mor skulle overrække dronning Alexandrine blomster, men turde ikke. Så sagde min mormor: »Du får en sommerhat«, og så turde mor godt«.

Sådan fortsætter det øen rundt, hvor Annelise Svendsens forfædre har ejet gårde og præget ølivet, og familietraditionen fortsætter, for som medlem af øens kunst- og kulturudvalg har Annelise Svendsen sat en lang række projekter i gang.

I Nørrebys anlæg står tre af billedhuggeren Hanne Varming's bronze-skulpturer, som Annelise Svendsen har skaffet penge til: 'Annelise med hjemnehjælper', 'Lille Annelise på stol' og 'Stor Annelise på stol'.

»Annelise var Femøs originale bagerdame, og hun havde en papegøje, som skreg: »Rødsparter, rødsparter, sild er godt«.

Underejsis støder vi på 28 bænke, som er udsmykket af forskellige kunstnere. Også er af Annelise Svendsen initiativer – men vi har ikke tid til at hvile på dem, og for vi kan at nå til kirken, må Annelises mand, ølægen Niels Svendsen, lægge bil til.

»Achtan Friis, der skrev mammutværket 'De danskes Øer', fandt på lolf-tet et stort og stærkt forfaldent trækrucifiks, som i 1939 erstattede altertavlen. Kristus smiler, og så vidt vides er der kun et lignende i Frankrig«.

Femø er perfekt til cykelture som her på Gåsemoosevej. Der er ikke mange biler, og øens højeste punkt, Issemose Bjerg, er 22 meter. Femø ligger i Smålandshavet en times sejlads nordøst for Krageas på Lolland

Øguide Annelise Svendsen fik ideen til at opstille bænke udsmykket af kunstnere. 'Hvil og Smil Bænken' står Helge Strude bag. Et par skinnende røde Porsche Dieseltaktorer deltog i traktortræf på Femø, der er mest kendt for kvindbevægelsens sommerlej.

Efter den hæsbæsende øtur slår vi os ned hos Michael Christiansen og irske Susie Hayes, der er ved at om-danne ruinen Højritsgaard til et lækert b&b med café.

»Vi har begge mistet vores ægtefæller og fandt hinanden under coronaen. Jeg havde en café i Køge, og Michael var ved forsvaret i Næstved. Vi ville aldrig få hinanden at se, og så blev det Femø«, fortæller Susie Hayes, mens hun serverer en lækker irsk morgenmad med bacon, æg, bønnen med hjemmehagt brød, pølse og ost.

Parret repræsenterer en hjertevarme, som er typisk for øerne, og Susie er så lidsprundende, at »Michael flere gange har været på vej væk fra øen«, griner hun.

pod@hustere@pol.dk

FAKTA

Femø

Behoere: 112
Areal: 11,4 km²
Byer: Nørreby og Sønderby.
Flere oplevelser: Havnehøkeren, jazzfestivalen og Erik Varming-skulpturer.
Færgen: Fra Krageas på Lolland. Overfartstid 50 minutter.
Service: Dagligvarehandel, kro og læge.

Kilde: Sammenslutningen af Danske Småøer